

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

Фінансова звітність та аудиторський висновок

31 грудня 1999 р.

51

Зміст

АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК

Баланс	1
Звіт про прибутки та збитки.....	2
Звіт про рух грошових коштів.....	3
Звіт про зміни капіталу	4

ПРИМІТКИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

1:	Основна діяльність.....	5
2:	Основа підготовки звітності.....	5
3:	Вплив економічної ситуації в Україні на фінансову звітність НБУ	9
4:	Вимоги до МВФ	11
5:	Кошти та депозити в іноземній валюті.....	11
6:	Державні цінні папери	12
7:	Кредити, надані Уряду.....	14
8:	Кредити, надані комерційним банкам та іншим позичальникам	15
9:	Нараховані процентні доходи	16
10:	Основні засоби.....	17
11:	Інші активи.....	17
12:	Гроші, випущені в обіг.....	18
13:	Заборгованість перед МВФ	18
14:	Кредити, отримані НБУ	18
15:	Рахунки українських комерційних банків.....	19
16:	Бюджетні рахунки та рахунки інших клієнтів.....	19
17:	Грошові кошти та їх еквіваленти	19
18:	Чистий процентний та дисконтний дохід	20
19:	Резерви на збитки за операційними активами	20
20:	Інші операційні доходи.....	20
21:	Загальні, адміністративні та інші операційні витрати	21
22:	Географічний аналіз та валютний ризик	21
23:	Ризик ліквідності	23
24:	Умовні та інші позабалансові зобов'язання і похідні фінансові інструменти	23
25:	Справедлива вартість фінансових інструментів.....	25
26:	Операції з пов'язаними сторонами.....	25
27:	Концентрація активів та зобов'язань	25
28:	Події, які відбулися після звітної дати	26
29:	Вивірка суми Чистих Міжнародних Резервів із сумою чистих іноземних активів, відображених у фінансовій звітності.....	26

АУДИТОРСЬКИЙ ЗВІТ

Голові та членам Правління Національного банку України:

Відповідальність членів Правління та аудиторів

1. Ми провели аудит поданого нижче балансу Національного банку України ("НБУ") за 31 грудня 1999 року, а також відповідних звіту про прибутки та збитки і звіту про зміни капіталу за 1999 фінансовий рік. Ми не проводили аудит звіту про рух грошових коштів на сторінці 3. Керівництво НБУ несе відповідальність за підготовку зазначеної фінансової звітності, викладеної на сторінках 1-26. Ця фінансова звітність була підготовлена у відповідності до облікових політик, описаних у Примітці 2 до фінансової звітності.
2. Члени Правління відповідають за підготовку та подання фінансової звітності НБУ. Члени Правління відповідають також за ведення облікових записів у відповідності до законодавства України, на основі яких було складено цю фінансову звітність. Також Правління відповідає за збереження активів НБУ, що передбачає здійснення відповідних заходів для попередження випадків зловживань, порушень законодавства та правил бухгалтерського обліку. Ми відповідаємо за надання висновку щодо цієї фінансової звітності на підставі проведеного нами аудиту.

Підстави для формування аудиторського висновку

3. Ми проводили аудит у відповідності до Міжнародних Стандартів Аудиту. Ці стандарти вимагають від нас планування і проведення аудиту таким чином, щоб одержати достатнє підтвердження щодо відсутності суттєвих помилок у фінансовій звітності. Аудит включає вивчення, на основі тестування, свідчень, які підтверджують суми та розшифровки у фінансовій звітності. Аудит включає також оцінку основних розрахунків та висновків, здійснених членами Правління у процесі підготовки фінансової звітності, а також відповідності облікових політик обставинам, у яких працює НБУ, послідовності їх застосування та адекватності розкриття інформації.
4. Ми планували і проводили наш аудит таким чином, щоб отримати всю інформацію та пояснення, які ми вважали необхідними для того, щоб забезпечити достатню впевненість щодо відсутності у фінансовій звітності будь-яких суттєвих помилок. При формуванні висновку ми також оцінювали загальну адекватність подання фінансової звітності; основи підготовки звітності описані в облікових політиках у Примітці 2 до фінансової звітності. Ми вважаємо, що проведений нами аудит надає достатні підстави для формування висновку.

Висновок

5. Ми вважаємо, що фінансова звітність, в усіх суттєвих аспектах, була належним чином складена для відображення фінансового стану НБУ за 31 грудня 1999 року та результатів його діяльності за 1999 фінансовий рік у відповідності до облікових політик, викладених у Примітці 2 до фінансової звітності.
6. Не вносячи застережень до нашого висновку, ми хотіли б привернути увагу до Примітки 3 до фінансової звітності, в якій описується вплив сучасних економічних умов в Україні на фінансову звітність НБУ. Більша частина активів НБУ складається із заборгованості з боку Уряду України. У зв'язку з бюджетними обмеженнями, яких зазнає Уряд України, більша частина боргів Уряду реструктуризується або замінюється на нові боргові інструменти. У відповідності до облікових політик, описаних у Примітці 2, в 1999 році НБУ не створювались резерви стосовно кредитів, наданих Урядом, для зменшення залишків до оціночної чистої вартості реалізації. Аналогічно не створювалось резервів для відображення постійного зменшення вартості державних цінних паперів. Відповідно, не проводилось коригувань для відображення справедливої вартості залишків заборгованості з боку Уряду. Застосування до цих залишків вимог Міжнародних Стандартів Бухгалтерського Обліку призвело б до необхідності створення значних сум резервів. У Примітці 3 також описується поточна ситуація щодо реструктуризації, яка значно впливає на структуру відповідних активів за строками погашення і, таким чином, на їх справедливу вартість.
7. Також ми звертаємо увагу на той факт, що майбутня ефективність виконання НБУ своїх функцій центрального банку України, які описані у Примітці 1 до фінансової звітності, залежить від перспектив реструктуризації балансу НБУ з метою зменшення частки непрацюючих активів.

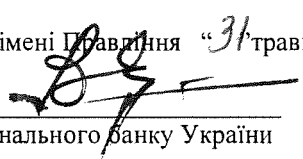

Київ, Україна

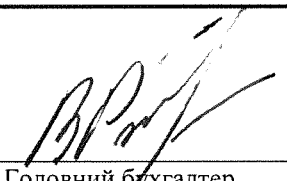
06 · 06 2000 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
БАЛАНС ЗА 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

	Прим.	1999 р.	1998 р.
Активи			
Монетарне золото		246	108
Вимоги до МВФ	4	10 154	5 433
Кошти та депозити в іноземній валюті	5	5 824	2 805
Державні цінні папери	6	9 631	6 397
Кредити, надані Уряду	7	9 743	7 733
Кредити, надані комерційним банкам та іншим позичальникам	8	1 026	1 098
Нараховані процентні доходи	9	113	192
Основні засоби	10	991	862
Інші активи	11	575	226
Усього активів		38 303	24 854
Зобов'язання			
Гроші, випущені в обіг	12	9 923	7 459
Заборгованість перед МВФ	13	24 433	14 378
Кредити, отримані НБУ	14	630	421
Рахунки українських комерційних банків	15	2 280	1 175
Бюджетні рахунки та рахунки інших клієнтів	16	630	545
Векселі, випущені НБУ	11	145	-
Нараховані процентні витрати та інші пасиви		162	209
Усього зобов'язань		38 203	24 187
Власний капітал			
Статутний фонд		5	5
Резерв переоцінки іноземної валюти		(340)	109
Резерв переоцінки основних засобів		71	71
Нерозподілений прибуток та інші резерви		364	482
Всього власного капіталу		100	667
Всього зобов'язань та власного капіталу		38 303	24 854

Підписано від імені Правління "31" травня 2000 р.

Голова Національного банку України

Головний бухгалтер

Примітки, наведені на сторінках з 5 по 26, є невід'ємною частиною даної фінансової звітності.

55

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ЗА РІК ДО 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

	Прим.	1999 р.	1998 р.
Процентні та дисконтні доходи		1 448	704
Процентні витрати		(521)	(264)
Чистий процентний та дисконтний дохід	18	927	440
Резерв на збитки за операційними активами	19	(714)	(67)
Чистий процентний та дисконтний дохід після резервів на збитки за операційними активами		213	373
Комісійні доходи		48	43
Комісійні витрати		(14)	(7)
Інші операційні доходи	20	187	73
Списання карбованців	12	-	65
Операційний прибуток		434	547
Витрати на персонал		(136)	(131)
Загальні, адміністративні та інші операційні витрати	21	(151)	(115)
Чистий прибуток		147	301

56

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ЗА РІК ДО 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(БЕЗ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ)
(в мільйонах гривень)

	Прим.	1999 р. (без аудиторської перевірки)
Прибуток за рік		147
Коригування для приведення суми чистого прибутку до суми грошових надходжень від операцій		
Амортизація		47
Резерв на збитки за операційними та іншими активами		711
Нарахування, чиста сума		(475)
Перерахування прибутку Міністерству фінансів у грошовій формі		(255)
Операційний прибуток до зміни операційних активів та зобов'язань		175
(Збільшення)/зменшення активів та зобов'язань за операційною діяльністю		
Чисте (збільшення) дебіторської заборгованості та інших активів		(173)
Чисте (збільшення) кредитів, наданих комерційним банкам та іншим позичальникам		(155)
Чисте збільшення кредиторської заборгованості та інших зобов'язань		6
Чисте (використання) грошових коштів за операційною діяльністю		(147)
Рух грошових коштів за інвестиційною діяльністю		
Розміщення строкових депозитів		(1 088)
Придбання державних цінних паперів		(2 907)
Придбання монетарного золота		(138)
Квота МВФ		(5 004)
Придбання основних засобів		(181)
Надходження від реалізації основних засобів		4
Вкладення у статутні фонди інших організацій		(43)
Чисте (використання) грошових коштів за інвестиційною діяльністю		(9 357)
Рух грошових коштів за фінансовою діяльністю		
Випуск грошей в обіг		2 464
Кредити, отримані від МВФ		10 042
Залучені строкові депозити		219
Чисте надходження грошових коштів за фінансовою діяльністю		12 725
Вплив зміни курсів іноземних валют		
Прибутки та збитки від курсових різниць		(449)
Мінус: переоцінка кредитів, наданих Урядом в іноземній валюті	7	(2 118)
Чисте збільшення грошових коштів та їх еквівалентів		654
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року		330
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	17	984

Звіт про рух грошових коштів включено до цієї фінансової звітності виключно для інформаційних цілей. Із вищезазначеного звіту про рух грошових коштів не було вилучено результатів переоцінки залишків у іноземній валюті на активи та зобов'язання НБУ, за винятком переоцінки кредитів, наданих Урядом.

57

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ЗВІТ ПРО ЗМІНИ КАПІТАЛУ ЗА РІК ДО 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

	Статутний фонд	Резерв переоцінки іноземної валюти	Резерв переоцінки основних засобів	Нерозподілений прибуток та інші резерви	Всього власного капіталу
Залишок на 1 січня 1998 р.	5	1,002	75	496	1 578
Прибутки та збитки від курсових різниць	-	(893)	-	-	(893)
Переоцінка основних засобів	-	-	(4)	-	(4)
Безоплатно отримані основні засоби	-	-	-	18	18
Чистий прибуток	-	-	-	301	301
Перерахування прибутку Міністерству фінансів	-	-	-	(333)	(333)
Залишок за 31 грудня 1998 р.	5	109	71	482	667
Прибутки та збитки від курсових різниць	-	(449)	-	-	(449)
Чистий прибуток	-	-	-	147	147
Перерахування прибутку Міністерству фінансів	-	-	-	(265)	(265)
Залишок за 31 грудня 1999 р.	5	(340)	71	364	100

1 Основна діяльність

Національний банк України ("НБУ") знаходиться у 100% власності держави.

НБУ є центральним банком України і здійснює свою діяльність у відповідності до Конституції України, Закону України про Національний банк України та іншими відповідними законами. У відповідності до Конституції України та Закону України про Національний банк України основною функцією НБУ є забезпечення стабільності національної валюти України. НБУ сприяє дотриманню стабільності банківської системи, а також, в межах своїх повноважень, цінової стабільності. Відповідно до Закону про Національний банк України, НБУ визначає та проводить монетарну політику та випускає в обіг національну валюту у формі банкнот та монет. НБУ встановлює офіційний курс гривні до іноземних валют і управляє валютними резервами України.

НБУ має 25 територіальних управлінь по Україні. Крім того, до складу НБУ входять Центральне сховище, Державна Скарбниця, Центральна Розрахункова Палата, Банкотно-монетний Двір, Фабрика банкотного паперу та інші установи. Центральний офіс НБУ знаходиться за адресою: Україна, 01009 м.Київ, вул.Інститутська 9. Кількість працівників НБУ станом на 31 грудня 1999 р. становила 11 924 особи (1998 р.: 11 847 осіб).

2 Основа підготовки звітності

Форма та подання фінансової звітності. НБУ веде облік у національній валюті України, в гривнях ("грн.") у відповідності до вимог чинного законодавства України та відповідних інструкцій. Ця фінансова звітність була підготовлена на підставі даних бухгалтерського обліку НБУ і, за необхідності, скоригована для приведення у відповідність з певними обліковими методиками, які враховують функції НБУ як центрального банку. Облікові політики НБУ, описані нижче, були затверджені Правлінням НБУ і базуються на вимогах Міжнародних Стандартів Бухгалтерського Обліку, за винятком тих випадків, де НБУ застосовує власні облікові політики з метою дотримання вимог Закону України про Національний банк України або для врахування функцій НБУ як центрального банку. В основному це стосується залишків заборгованості Уряду та відображення прибутків та збитків від курсових різниць.

Облікові принципи. Фінансова звітність складена у відповідності до облікового принципу первинної вартості, яка скоригована з урахуванням переоцінки для деяких видів основних засобів.

Консолідована фінансова звітність. Дочірні підприємства, всі з яких повністю знаходяться у власності НБУ, повністю консолідуються. Консолідація дочірніх підприємств здійснюється починаючи з дати, коли НБУ передається фактичний контроль, і припиняється з дати вибуття. Всі внутрішньосистемні операції та залишки виключаються при консолідації. За необхідності облікові політики дочірніх підприємств були змінені для приведення у відповідність із обліковими політиками, прийнятими НБУ.

Монетарне золото. Монетарне золото являє собою запаси золотих зливків світового стандарту, що зберігаються у сховищі НБУ. Монетарне золото обліковується за фізичною кількістю в трійських унціях і відображається за фіксингом Лондонської біржі дорогоцінних металів у доларах США ("USD"); вартість у доларах США перераховується в гривні за офіційним курсом обміну долара США до гривні. Прибутки або збитки від курсових різниць, що є результатом змін ціни на Лондонській біржі або курсу обміну гривні до долара США, відносяться безпосередньо на резерв переоцінки іноземної валюти і не включаються до звіту про прибутки та збитки.

Депозити у золоті в іноземних банках, за якими нараховуються проценти, включено до складу коштів та депозитів у іноземній валюті у Примітці 5. Банківські метали та інші дорогоцінні метали (у тому числі немонетарне золото) включаються до складу інших активів, як зазначено у Примітці 11.

Курс обміну станом на кінець року, що застосовувався для перерахунку вартості золота в гривні, становив 1 517,161 гривні за 1 трійську унцію золота (1998 р.: 982,8636 гривні за 1 трійську унцію).

Рахунки МВФ. НБУ виконує функції депозитарію і фіскального агента України у відносинах з Міжнародним Валютним Фондом (МВФ), і усі суми вимог до, та зобов'язань перед МВФ відображені у цій фінансовій звітності. Сума відповідних активів включає внески в рахунок квоти і авуари в Спеціальних Правах Запозичення (СПЗ). Сума пасивів включає цінні папери, випущені на користь МВФ Міністерством фінансів та НБУ від імені Уряду України. Зміни сум залишків, що виникають у зв'язку зі зміною курсу, відносяться безпосередньо на резерв переоцінки іноземної валюти у розділі власного капіталу в балансі НБУ. Щороку сума негативної курсової різниці за зобов'язаннями перед МВФ покривається випуском нових цінних паперів НБУ.

2 Основа підготовки звітності (продовження)

Проценти, отримані за авуарами в СПЗ, відображаються як процентний дохід, а кошти, сплачені за користування кредитними ресурсами, наданими Україні МВФ, відображаються як процентні витрати.

Перерахунок іноземних валют. Операції в іноземній валюті відображаються за офіційним обмінним курсом на день проведення операції. Курсові різниці, що є результатом розрахунків за операціями в іноземній валюті, відносяться безпосередньо на резерв переоцінки іноземної валюти і не включаються до звіту про прибутки та збитки.

Монетарні активи та зобов'язання в іноземній валюті перераховуються в українські гривні за офіційним курсом НБУ станом на дату балансу. Прибутки або збитки, що є результатом переоцінки активів та зобов'язань, відносяться безпосередньо на резерв переоцінки іноземної валюти і не включаються до звіту про прибутки та збитки. Активи та зобов'язання, деноміновані в СПЗ, перераховуються за курсом на кінець року, розрахованим на підставі курсу обміну СПЗ до долара США, встановленого МВФ на кінець року, та офіційного курсу гривні до долара США. Станом на 31 грудня 1999 року основні курси обміну, застосовані для перерахунку залишків коштів в іноземній валюті, були такими:

	31 грудня 1999 р., грн.	31 грудня 1998 р., грн.
1 СПЗ	7,151286	4,821
1 долар США	5,2163	3,427
1 німецька марка	2,67932	2,048416

Державні цінні папери. Відповідно до чинного законодавства НБУ виконує обов'язки генерального агента Уряду України з розміщення та погашення облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП), а також здійснює функції депозитарію державних цінних паперів. Державні цінні папери включають купонні облігації, дисконтні облігації та векселі, випущені Міністерством фінансів від імені Уряду України. До 22 червня 1999 р. НБУ купував дисконтні облігації на аукціонах, які НБУ проводив від імені Міністерства фінансів, а також на вторинному ринку. У відповідності до Закону про Національний банк України, який вступив у дію з 22 червня 1999 р., НБУ не дозволяється брати участь в аукціонах на первинному ринку.

Дисконтні ОВДП відображаються за вартістю придбання, скоригованою на амортизований дисконт. Амортизація дисконту відноситься на процентний та дисконтний дохід протягом строку дії облігацій. Купонні облігації були отримані в результаті конверсії дисконтних ОВДП, коли Міністерство фінансів виявилось неспроможним погасити ОВДП при настанні строку їх погашення, або були куплені у комерційних банків України. Процент за купоном обліковується за принципом нарахування і включається до процентного та дисконтного доходу. Векселі також були отримані, коли Міністерство фінансів виявилось неспроможним погасити купонний дохід при настанні строку його сплати, а також коли дисконтні ОВДП не були погашені шляхом перерахування грошових коштів.

Резерв створювався під прострочені нараховані проценти за купонними облігаціями та під амортизований дисконт за ОВДП, які не були сплачені при настанні строку їх погашення.

Угоди продажу та наступного викупу. Цінні папери, продані за угодами продажу та наступного викупу (угодами "репо"), включаються до суми цінних паперів. Відповідні зобов'язання включаються до суми залучених депозитів. Цінні папери, придбані за угодами подальшого продажу ("зворотні репо"), відображаються як кредити, надані комерційним банкам. Різниця між ціною продажу та викупу відображається як процентний дохід і нараховується рівномірно протягом строку дії угод "репо".

Кредити, надані Уряду. Кредити, надані Уряду, відображаються за основною сумою заборгованості. Кредити, деноміновані в доларах США, відображаються за офіційним обмінним курсом НБУ на дату балансу. Суми переоцінки залишків коштів, що є результатом зміни курсу обміну долара США до гривні, відносяться безпосередньо на резерв переоцінки іноземної валюти і не включаються до звіту про прибутки та збитки. Станом на кінець року облікова політика НБУ не передбачала створення резервів під непогашену основну суму боргу.

Процентні доходи за кредитами, наданими Уряду, відображаються при отриманні грошових коштів або в результаті взаємозаліку між нарахованими процентними доходами за кредитами, наданими Уряду, та нарахованими процентними витратами за рахунками Уряду в НБУ.

2 Основа підготовки звітності (продовження)

Кредити, надані комерційним банкам та іншим позичальникам. Кредити відображаються за основною сумою заборгованості з урахуванням резервів під безнадійні та сумнівні борги.

Резерв під безнадійні та сумнівні борги створюється на підставі оцінки НБУ перспектив погашення кредитів. Резерви створюються стосовно боргів, імовірність повернення яких була визнана сумнівною. Загальна сума збільшення або зменшення резерву за рік включається до звіту про прибутки та збитки.

Розрахунок можливих збитків вимагає професійного судження і застосування відповідних припущень. Основними факторами, що беруться до уваги при визначенні резервів, є зростання, склад та якість кредитного портфелю, обсяг прострочених кредитів, поточні економічні умови та достатність наданої застави.

Основні засоби. Будівлі, споруди та виробниче устаткування відображаються за вартістю придбання з урахуванням переоцінки та накопиченого зносу.

Остання переоцінка основних засобів проводилась у 1998 році відповідно до рішення керівництва НБУ на основі ринкових цін. До балансу за 31 грудня 1999 року включено результати переоцінки. Переоцінка до ринкових цін стосується лише певної частини приміщень та обладнання і не вплинула суттєво на загальну вартість основних засобів. Переоцінка була здійснена з метою більш точного відображення ринкової вартості основних засобів.

Незавершене будівництво відображається за історичною вартістю. Після завершення відповідні основні засоби переводяться за цією вартістю до будівель та обладнання. Незавершене будівництво не амортизується, доки відповідне майно не буде введено в експлуатацію.

Амортизація. Амортизація нараховується протягом визначеного строку служби майна за рівномірним методом. Річні норми амортизації становлять, відповідно:

Будівлі та споруди	2-5%
Виробниче устаткування	2.5-15%
Меблі та обладнання	7-25%

Витрати на удосконалення, що подовжують строк служби або значно поліпшують стан активів, капіталізуються. Витрати на поточний ремонт та технічне обслуговування відносяться на витрати по мірі того, як вони здійснюються.

Вкладення у статутні фонди інших організацій. Вкладення у статутні фонди інших організацій являють собою довгострокові вкладення НБУ у асоційовані та інші компанії. Асоційовані компанії не обліковуються по методу капітального обліку, оскільки таке відображення не матиме суттєвого впливу на фінансовий стан та результати діяльності НБУ. Вкладення у статутні фонди інших організацій включено до інших активів і показано у звітності за первісною вартістю мінус резерв на будь-яке постійне зменшення вартості, який створюється у тих випадках, коли вартість інвестиції зменшується, і, на думку керівництва, таке падіння вартості за своїм характером не є тимчасовим.

Банківські метали та інші дорогоцінні метали. Банківські метали включають зливки срібла, платини та паладію, що зберігаються у сховищі НБУ. Банківські метали обліковуються за вагою у тройських унціях і оцінюються за офіційним (обліковим) курсом НБУ. Курс НБУ розраховується на підставі курсу "спот" Лондонської біржі дорогоцінних металів у доларах США; вартість у доларах США перераховується в гривні за офіційним курсом обміну долара США до гривні. Прибутки або збитки від курсових різниць, що є результатом змін ціни на Лондонській біржі дорогоцінних металів або курсу обміну долара США до гривні, відносяться безпосередньо на резерв переоцінки іноземної валюти і не включаються до звіту про прибутки та збитки. Банківські метали включено до інших активів у Примітці 11.

Розміщені в іноземних банках депозити в банківських металах, за якими нараховуються проценти, включено до рахунків та депозитів у іноземній валюті у Примітці 5.

2 Основа підготовки звітності (продовження)

Інші дорогоцінні метали показано в інших активах у Примітці 11; вони включають брухт золота та інших металів і зливки, які не відповідають визначеним стандартам. Інші дорогоцінні метали обліковуються за вартістю придбання.

Гроші, випущені в обіг. Сума грошей, випущених в обіг, включає банкноти та монети в гривнях, надані НБУ комерційним банкам. Гривнева готівка, що зберігається у сховищах та касі НБУ, не включається до суми грошей, випущених в обіг.

Як офіційна валюта України, гривня замінила карбованець у вересні 1996 року. У 1998 році НБУ відніс на дохід суму банкнот та монет в карбованцях, які не були обмінені на гривні. Проте НБУ продовжуватиме обмін карбованців на гривні; витрати, сплачені при здійсненні обміну, відноситимуться до рахунку прибутків та збитків по мірі виникнення.

Резерв переоцінки іноземної валюти. У відповідності до Закону України про Національний банк України доходи та збитки, які виникають в результаті переоцінки активів та пасивів у іноземній валюті, збалансовуються відповідною сумою на резервному рахунку переоцінки іноземної валюти у балансі НБУ. Чистий результат (прибуток або збиток) від переоцінки залишків у іноземній валюті не враховується при розрахунку операційного прибутку або збитку у звіті про прибутки та збитки НБУ.

Процентні та дисконтні доходи і витрати. Процентні доходи та витрати відображаються у звіті про прибутки та збитки за методом нарахування, за винятком процентів за кредитами, наданими Урядом, які обліковуються у балансі за касовим методом. Процентні доходи включають також амортизацію дисконту за ОВДП та проценти за купонними облигаціями. Нарахування процентного доходу припиняється, якщо проценти прострочені більше ніж 30 днів. Резерв створюється під нараховані проценти, отримання яких визначено сумнівним.

Витрати на виготовлення грошей. Банкноти та монети в українських гривнях випускаються НБУ. Усі витрати, пов'язані з виробництвом банкнот та монет, включаючи амортизацію виробничого устаткування, витрати на персонал та інші виробничі та накладні витрати, відносяться на витрати на виготовлення грошей.

Пенсійні витрати. НБУ робить внески до Пенсійного фонду, фонду соціального страхування та фонду зайнятості стосовно своїх співробітників. Внески НБУ до Пенсійного фонду складають 32% від загальної заробітної плати працівників (максимум 320 гривень на одного працівника за один місяць), вони відносяться на витрати по мірі здійснення до категорії витрат на персонал. Крім того, НБУ також має внутрішню пенсійну схему, щодо якої немає окремого фонду. Ця схема фінансується за рахунок внесків працівників НБУ у розмірі мінімум 1% від суми заробітної плати до нарахувань на підставі договорів з працівниками, а також внесків НБУ на користь працівників, які мають стаж роботи у банківській системі понад 5 років. Розмір внесків, що здійснюються НБУ на користь працівника, залежить від стажу роботи, віку та посади. Розмір виплат працівнику не може перевищувати суму накопичених внесків. Зобов'язання за цією пенсійною схемою включено до розділу інших пасивів.

Витрати щодо проблеми 2000-го року. Зовнішні та внутрішні витрати, пов'язані із модифікацією програмного забезпечення, яке використовується НБУ, для приведення у відповідність з вимогами 2000-го року, відносяться на витрати по мірі їх здійснення.

Розподіл прибутку. У відповідності до Закону про Національний банк України, НБУ перераховує до Державного бюджету України суму перевищення кошторисних доходів над кошторисними витратами. На вимогу Міністерства фінансів НБУ здійснює авансові перерахування прибутку до його остаточного визначення. Це інколи призводить до перевищення суми перерахованого прибутку над фактичною сумою прибутку за рік.

Грошові кошти та їх еквіваленти. Для цілей звітування про рух грошових коштів з метою відображення змін як у міжнародній, так і у внутрішній ліквідності, до грошових коштів та їх еквівалентів включаються активи і зобов'язання до запитання.

62

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ПРИМІТКИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ - 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

2 Основа підготовки звітності (продовження)

Похідні фінансові інструменти. Похідні фінансові інструменти включають свопи, форвардні та опціонні контракти. Операції з похідними фінансовими інструментами оцінюються за офіційними обмінними курсами НБУ, а прибутки або збитки від цих операцій відносяться безпосередньо на резерв переоцінки іноземної валюти. Номінальні суми контрактів у балансі не відображаються.

Порівняльні суми. За необхідності порівняльні суми були скориговані для приведення у відповідність із змінами у відображенні поточного року.

3 Вплив економічної ситуації в Україні на фінансову звітність НБУ

В Україні продовжується період значних економічних труднощів, пов'язаних із впливом на країну та регіон російської фінансової кризи серпня 1998 р. В результаті цього, зокрема, продовжується девальвація національної валюти, зберігається нестабільність ринку капіталів та боргових інструментів, рівень інфляції залишається досить високим, впала довіра до банківського сектору, а економіці загалом бракує ліквідності. Відновлення економічної стабільності в Україні значною мірою залежить від ефективності заходів, яких вживає Уряд, рішень міжнародних фінансових організацій та інших факторів, включаючи політичні та регулятивні зміни. Ці економічні труднощі особливо позначились на фінансовому стані НБУ у зв'язку з тим, що НБУ має значні суми кредитів, наданих Урядом, а також державних цінних паперів у час суворих бюджетних обмежень.

Основним результатом впливу економічних труднощів на НБУ було збільшення сум заборгованості перед НБУ з боку Уряду України. Суми балансових та позабалансових статей, пов'язаних із заборгованістю Уряду, представлені нижче:

	Прим.	1999 р.	1998 р.
Державні цінні папери	(а)	9 631	6 397
Кредити, надані Урядом	(б)	9 744	7 733
Гарантії, надані від імені Уряду	(в)	1 269	1 214

Здатність Уряду (через Міністерство фінансів) погашати свій основний борг перед НБУ та проценти за ним знаходиться у повній залежності від виконання доходної частини державного бюджету. В результаті, більша частина боргів Міністерства фінансів перед НБУ реструктуризована або замінена на нові боргові інструменти. НБУ не створювалось резервів за основними сумами кредитів, наданих Міністерству фінансів, за первісною вартістю боргових інструментів (державних цінних паперів), випущених Міністерством фінансів, або за відповідними позабалансовими позиціями у формі гарантій, наданих від імені Уряду.

(а) У Примітці 6 описано поточний стан портфеля державних цінних паперів НБУ. Станом на 31 грудня 1999 р. портфель державних цінних паперів можна проаналізувати таким чином:

	1999 р.
Поточні (діючі)	3 400
Реструктуризовані	5 923
Прострочені	523
Мінус: резерв	(215)
Усього державних цінних паперів	9 631

Станом на 31 грудня 1999 р. було створено резерв у сумі 215 мільйонів гривень під амортизований дисконт за простроченими дисконтними облігаціями.

3 Вплив економічної ситуації в Україні на фінансову звітність НБУ (продовження)

НБУ в даний час проводить переговори із Міністерством фінансів стосовно реструктуризації більшої частини свого портфеля державних цінних паперів. Умови реструктуризації поки остаточно не погоджені.

(б) Як описано у Примітці 7, НБУ також надавались кредити Уряду України. Кредити у національній валюті, які надавались протягом 1992-1996 рр., загальною сумою 3 568 мільйонів гривень, в основному використовувались для фінансування бюджетного дефіциту тих років. Кредити у доларах США, які надавались протягом 1995-1996 рр., використовувались в основному для сплати боргів України за енергоносії перед республіками колишнього Радянського Союзу.

У відповідності до Закону України "Про реструктуризацію боргових зобов'язань Кабінету Міністрів України перед Національним банком України" від 20 квітня 2000 р. кредити, надані Уряду України у національній валюті, реструктуризовано із новими строками погашення у 2010-2035 рр. Кредити підлягатимуть сплаті щоквартально рівними частинами зі сплатою відсотків 5% річних починаючи з 2010 року. Кредити, надані Уряду України у доларах США на фінансування дефіциту держбюджету, підлягатимуть сплаті щоквартально рівними частинами протягом 2002-2009 рр. Прострочені нараховані доходи за кредитами, наданими Уряду у доларах США, повинні погашатись разом із погашенням основної суми боргу. Також відповідно до цього Закону НБУ повинен створити резерви під кредити, надані Уряду у національній валюті. Ці резерви повинні створюватись щорічно в рівномірних сумах і до 2010 р. їх розмір повинен становити не менше 20% від суми основного боргу.

(в) Як описано у Примітці 24, у 1992 р. НБУ було надано повноваження щодо випуску гарантій від імені держави. Ці повноваження було припинено у березні 1993 р. За станом на 31 грудня 1999 р. залишались непогашеними гарантії загальною сумою 474 мільйони німецьких марок (1998 р.: 593 мільйони німецьких марок). Ці гарантії мають строки погашення з 2000 р. до 2003 р. За гарантіями, строк погашення яких минув, НБУ не було понесено витрат, оскільки українські підприємства, на користь яких надавались ці гарантії, були здатними самостійно виконати свої зобов'язання.

Принцип продовження діяльності. Ця фінансова звітність була складена за принципом продовження діяльності. Цей принцип відображення передбачає, що суми заборгованості з боку Уряду України, які складають більшу частину загальної суми активів НБУ, будуть реструктуризовані і в кінцевому результаті будуть погашені. Таким чином, в даний час НБУ не створює резервів щодо основних сум заборгованості з боку Уряду, проте, як зазначено вище, Закон "Про реструктуризацію боргових зобов'язань Кабінету Міністрів України перед Національним банком України" від 20 квітня 2000 року вимагає створення НБУ резервів під кредити, надані Уряду в національній валюті, починаючи з 2000 р.

64

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ПРИМІТКИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ - 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

4 Вимоги до МВФ	1999 р.	1998 р.
Квота	9 812	4 808
Авуари в СПЗ	342	625
Всього вимог до МВФ	10 154	5 433

Сума квоти являє собою внесок України як члена Міжнародного Валютного Фонду (МВФ). Суми квот відрізняються залежно від економічного розміру та обставин кожної країни-члена і визначаються Радою Управителів МВФ. Квота визначає для учасника кількість голосів у Фонді, ліміти доступу до фінансових ресурсів Фонду та долю учасника у розподілі СПЗ, одиниці обліку МВФ. Загальна сума квоти України була сплачена в гривнях у формі безпроцентних векселів. У лютому 1999 р. суму квоти України було збільшено на 375 мільйонів СПЗ і станом на 31 грудня 1999 р. загальна сума квоти складала 1 372 мільйони СПЗ (1998 р.: 997 мільйонів СПЗ). Процентні доходи за авуарами в СПЗ нараховуються за плаваючою процентною ставкою, яка на кінець року становила 3.9% річних. Аналіз вимог до МВФ за строками представлено у Примітці 23.

5 Кошти та депозити в іноземній валюті	1999 р.	1998 р.
Готівкові кошти в іноземній валюті	41	31
Депозити до запитання:		
у банках країн ОЕСР	3 310	1 388
у російських банках	10	8
в українських банках	1	2
Строкові депозити у банках країн ОЕСР:		
в іноземній валюті	1 507	704
у банківських металах	965	680
Мінус: резерв на збитки	(10)	(8)
Усього коштів та депозитів у іноземній валюті	5 824	2 805

Резерв під безнадійну заборгованість відноситься до залишків на кореспондентських рахунках у банках, які ліквідовано або які є неплатоспроможними.

Строкові депозити у банках країн ОЕСР включають депозит у сумі 121 мільйон гривень, наданий під заставу виконання іноземних контрактів, а також депозит у сумі 76 мільйонів гривень, щодо якого існувала опціонна угода. До суми депозитів до запитання у банках країн ОЕСР включено 17 мільйонів гривень, які заблоковані під акредитиви до сплати. Крім того, депозити до запитання у банках країн ОЕСР включають залишки на рахунках спеціального призначення загальною сумою 150 мільйонів гривень (1998 р.: 35 мільйонів гривень), які ведуться НБУ в рамках кредитних ліній та грантів, отриманих від міжнародних фінансових установ (див. також Примітку 14). Використання цих рахунків регулюється умовами кредитних угод та договорів про гранти з міжнародними фінансовими установами.

Строкові депозити у банківських металах включають депозити у золоті, сріблі, платині та паладії. За цими депозитами НБУ отримує проценти у золоті або у доларах США.

Станом на 31 грудня 1999 р. середньозважена процентна ставка за строковими депозитами у банках країн ОЕСР становила 4% річних. Географічний аналіз та аналіз за валютами коштів та депозитів у іноземній валюті наведено у Примітці 22. Аналіз за строками наведено у Примітці 23.

65

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ПРИМІТКИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ - 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

6 Державні цінні папери

	1999 р.	1998 р.
Купонні облигації	5 923	5 603
Дисконтні облигації	3 760	794
Векселі	100	-
Облигації "Газпрому"	63	-
Мінус: резерв під амортизований дисконт за ОВДП	(215)	-
Усього державних цінних паперів	9 631	6 397

Державні цінні папери – це цінні папери, що випущені Міністерством фінансів України, та, відповідно, мають гарантію Уряду України.

Купонні облигації. Купонні облигації мають загальну номінальну вартість 6 483 мільйони гривень (1998 р.: 6 233 мільйони гривень), і були отримані НБУ з двох джерел. По-перше, купонні облигації були отримані у 1998 році внаслідок проведення конверсії прострочених дисконтних облигацій. Умови проведення конверсії були погоджені НБУ та Міністерством фінансів у лютому 1999 року, з проведенням конверсії станом на 9 вересня 1998 року. По-друге, НБУ купував купонні облигації у комерційних банків України за їх загальною вартістю, включаючи нараховані відсотки, що у сумі становило 250 мільйонів гривень та приблизно дорівнювало номінальній вартості облигацій.

При визначенні балансової вартості у сумі 5 923 мільйони гривень (1998 рік: 5 603 мільйони гривень) було враховано той факт, що НБУ трактує різницю між балансовою вартістю дисконтних облигацій, які підлягали конверсії, та номінальною вартістю отриманих купонних облигацій як дисконт, який амортизується протягом періоду з дати проведення конверсії до дати погашення.

Портфель купонних облигацій можна поділити на дві частини наступним чином:

(а) Процентний дохід за облигаціями з номінальною вартістю 1 376 мільйонів гривень (1998 рік: 1 126 мільйонів гривень) визначається на підставі Постанов Кабінету Міністрів України. Купонні ставки встановлюються кожні півроку і до цього часу варіювались від 25% до 42% річних.

(б) За рештою купонних облигацій номінальною вартістю 5 107 мільйонів гривень (1998 р.: 5 107 мільйонів гривень) проценти не нараховуються до квітня 2001 року, коли купон буде визначено на підставі ціни державних облигацій, що складеться на первинному ринку, або середньозваженої ставки рефінансування НБУ за останній місяць.

Дисконтні облигації. Дисконтні облигації відображені за амортизованою вартістю та мають дати погашення до 27 грудня 2000 року. Дисконтні облигації з балансовою вартістю 423 мільйони гривень, які повинні були погашатись у листопаді та грудні 1999 року, не були погашені. Після закінчення року настав строк погашення дисконтних облигацій номінальною вартістю 1 219 мільйонів гривень, які також не були погашені Міністерством фінансів. Керівництво НБУ проводить переговори щодо реструктуризації, проте очікується, що умови реструктуризації не будуть остаточно визначені до другої половини 2000 року. Номінальна вартість портфеля дисконтних облигацій НБУ станом на 31 грудня 1999 року становила 4 151 мільйон гривень (1998 р.: 1 042 мільйони гривень).

6 Державні цінні папери (продовження)

Векселі. У листопаді 1999 року НБУ отримав вексель від Міністерства фінансів номінальною вартістю 229 мільйонів гривень. Цей вексель був випущений у рахунок погашення вказаних нижче купонного проценту та дисконтних облігацій:

- а) купонний процент у сумі 128 мільйонів гривень, який підлягав сплаті за облігаціями номінальною вартістю 1 126 мільйонів гривень; і
- б) дисконтні облігації загальною номінальною вартістю 101 мільйон гривень, які підлягали погашенню у 1999 році.

У грудні 1999 року НБУ отримав 129 мільйонів гривень від Міністерства фінансів як часткову оплату векселя переважно щодо купонного проценту. Внаслідок цього із 229 мільйонів гривень, які підлягали погашенню станом на початок грудня 1999 р., на кінець року залишались непогашеними 100 мільйонів гривень.

Облігації "Газпрому". Облігації "Газпрому" – це облігації, випущені Міністерством фінансів України від імені Уряду України. Ці облігації були спершу випущені на користь російського акціонерного товариства "Газпром". На облігації нараховувався купонний процент у розмірі 8.5% річних. НБУ придбав 2,400 облігацій номінальної вартістю 5 000 доларів США кожна у одного з комерційних банків України у листопаді 1999 року. Облігації повинні були погашатися у період з вересня 2005 року по вересень 2006 року, проте після закінчення року облігації були реструктуризовані в рамках реструктуризації зовнішнього державного боргу України, яка закінчилася у березні 2000 року.

У відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2000 р. облігації "Газпрому" у портфелі цінних паперів НБУ, деноміновані у доларах США з купонним доходом 8.5%, були замінені на облігації, деноміновані у ЄВРО з купонним доходом 10% річних. Відповідно до умов реструктуризації цінні папери було замінено за коефіцієнтом, визначеним у Постанові Кабінету Міністрів, який становив від 68% до 97% від початкової номінальної вартості. Нові цінні папери підлягають погашенню у 2007 році; купонний процент за цими облігаціями сплачується щоквартально починаючи з 15 червня 2000 р.

Станом на 31 грудня 1999 року загальна номінальна вартість портфелю державних цінних паперів у власності НБУ становила 10 797 мільйонів гривень (1998 р.: 7 275 мільйонів гривень).

Резерви. Резерв під дисконтні облігації являє собою резерв під амортизований дисконт по облігаціям, що не були погашені вчасно. Під вексель, що випускався в рахунок погашення, резерв не створювався.

Аналіз державних цінних паперів за валютами представлено у Примітці 22. Аналіз за строками наведено у Примітці 23.

67

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ПРИМІТКИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ - 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

7 Кредити, надані Уряду

	1999 р.	1998 р.
Кредити, надані в національній валюті:		
1992 р.	18	18
1993 р.	111	111
1994 р.	1 321	1 321
1995 р.	1 694	1 694
1996 р.	424	424
Всього кредитів у національній валюті	3 568	3 568
Кредити, надані у доларах США:		
1995 р.	3 631	2 385
1996 р.	2 544	1 672
Всього кредитів у доларах США	6 175	4 057
Інші	-	108
Усього кредитів, наданих Уряду	9 743	7 733

Збільшення протягом 1999 р. на 2 118 мільйони гривень суми основного боргу за кредитами, наданими у 1995 – 1996 рр. у доларах США, відбулось за рахунок переоцінки сум залишків, деномінованих у доларах США.

Основною причиною зменшення суми інших кредитів Уряду було те, що протягом 1999 р. кредит Уряду, що відносився до державного боргу України перед Росією, було передано Державному Експортно-Імпортному Банку України (Укрексімбанк). У 1998 році борг перед Росією було включено до інших пасивів, а відповідний актив було включено до суми кредитів, наданих Уряду. НБУ діяв як посередник між Міністерством фінансів та Росією стосовно угоди про міждержавний борг, укладеної в 1993 р.

Як показано у Примітці 18, протягом 1999 року процентний дохід НБУ за кредитами, наданими Уряду, становив 3 мільйони гривень. Цей дохід виник в результаті взаємозаліку нарахованих процентних доходів та нарахованих процентних витрат за рахунками Уряду в НБУ. Хоча угоди, згідно яких в свій час надавались кредити Уряду, передбачають певні процентні ставки, при проведенні реструктуризації (Примітка 3) ці процентні ставки не враховувались. Тому практично на даний час за кредитами, наданими Уряду, доходу не передбачається.

У відповідності до облікової політики, описаної у Примітці 2, НБУ не створювались резерви під основну суму заборгованості за кредитами Уряду. Протягом 1999 р. не відбувалось повернень основної суми боргу за цими кредитами з боку Міністерства фінансів або інших державних установ.

Аналіз за валютами кредитів, наданих Уряду, представлено у Примітці 22. Аналіз за строками наведено у Примітці 23.

68

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ПРИМІТКИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ - 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

8 Кредити, надані комерційним банкам та іншим позичальникам

	1999 р.	1998 р.
Поточні/ пролонговані кредити	1 611	1 237
Прострочені кредити	178	192
Мінус: резерв на збитки за кредитами	(763)	(331)
Всього кредитів, наданих комерційним банкам та іншим позичальникам	1 026	1 098

Зміна суми основного боргу за кредитами, наданими комерційним банкам та іншим позичальникам, до резервів, в основному відбулася за рахунок переоцінки залишків кредитів, деномінованих у доларах США та німецьких марках, що склала 448 мільйонів гривень.

Кредити, надані комерційним банкам та іншим позичальникам, включають кредити у доларах США, які надано у рамках кредитної лінії для підтримки малих та середніх підприємств, отриманої від ЄБРР, загальною сумою 443 мільйони гривень (1998 р.: 345 мільйонів гривень), та кредити у німецьких марках, надані із коштів, отриманих від Кредитної установи для відбудови, Франкфурт-на-Майні (KfW), у сумі 17 мільйонів гривень (1998 р.: 17 мільйонів гривень). Процентна ставка за кредитами у доларах США складає LIBOR + 3%, а за кредитами у німецьких марках - 8%. Кошти, отримані НБУ від ЄБРР та KfW, включено до Примітки 14.

За більшістю кредитів, наданих комерційним банкам у національній валюті, процентна ставка становила 50% облікової ставки НБУ. За рештою кредитів, наданих комерційним банкам у національній валюті, процентні ставки становили від 10% до 60% річних. Ці процентні ставки визначались на індивідуальній основі залежно від цілей надання кредиту.

У сумі резерву на покриття збитків за кредитами відбулися такі зміни:

	1999 р.	1998 р.
Резерв на збитки за кредитами станом на 1 січня	331	265
Резерви на збитки за кредитами, віднесені на витрати протягом року	432	66
Резерв на збитки за кредитами станом на 31 грудня	763	331

Збільшення протягом 1999 року резерву на збитки за кредитами, наданими комерційним банкам та іншим позичальникам, є відображенням економічної ситуації в Україні, описаної у Примітці 3. Крім того, кредит на суму 125 мільйонів доларів США (652 мільйони гривень), який у 1998 р. було класифіковано як кредит, наданий Уряду, було переоформлено і рекласифіковано до кредитів, наданих комерційним банкам та іншим позичальникам. У 1998 р. створення резерву не вважалось необхідним, проте у 1999 р. у відповідності до облікової політики НБУ щодо кредитів, наданих комерційним банкам та іншим позичальникам, під суму заборгованості було створено резерв.

Географічний аналіз та аналіз за валютами кредитів, наданих комерційним банкам та іншим позичальникам, представлено у Примітці 22. Аналіз за строками наведено у Примітці 23.

69

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ПРИМІТКИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ - 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

9 Нараховані процентні доходи

	1999 р.	1998 р.
Нарахований процентний дохід за купонними облігаціями	124	155
Мінус: резерв під нарахований процентний дохід	(62)	-
Нарахований процентний дохід за купонними облігаціями за мінусом резерву	62	155
Нарахований процентний дохід за кредитами, наданими комерційним банкам та іншим позичальникам	27	16
Мінус: резерв під нарахований процентний дохід	(4)	(1)
Нарахований процентний дохід за кредитами, наданими комерційним банкам та іншим позичальникам, за мінусом резерву	23	15
Інший нарахований процентний дохід	28	22
Усього нарахованих процентних доходів	113	192

У сумі резерву за нарахованими процентними доходами відбулися такі зміни:

	1999 р.	1998 р.
Резерв під нараховані процентні доходи на 1 січня	1	19
Резерви, віднесені на витрати протягом року	65	(18)
Резерв під нараховані процентні доходи на 31 грудня	66	1

Географічний аналіз та аналіз за валютами нарахованих процентних доходів представлено у Примітці 22. Аналіз за строками наведено у Примітці 23.

У відповідності до облікової політики НБУ щодо відображення процентних доходів за кредитами, наданими Урядом, НБУ нараховує проценти за кредитами, наданими Урядом, на позабалансовому рахунку. Станом на кінець року загальна сума нарахованих, але не сплачених процентів за кредитами, наданими Урядом, становила 7 292 мільйони гривень (1998: 6 630 мільйонів гривень).

70

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ПРИМІТКИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ - 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

10 Основні засоби

	Будівлі та споруди	Виробниче устаткування	Обладнання	Незавершені капітало-вкладення	Інші	Всього
Залишкова вартість на 31 грудня 1998 р.	214	212	320	93	23	862
Первісна вартість або оцінка						
Вхідний залишок	276	249	386	93	24	1 028
Надходження	4	24	26	127	-	181
Вибуття	(5)	(2)	(3)	(1)	-	(11)
Активи, введені в експлуатацію	122	2	6	(130)	-	-
Вихідний залишок	397	273	415	89	24	1 198
Накопичена амортизація						
Вхідний залишок	62	37	66	-	1	166
Нарахування за рік	4	20	23	-	-	47
Вибуття	(1)	(2)	(3)	-	-	(6)
Вихідний залишок	65	55	86	-	1	207
Залишкова вартість на 31 грудня 1999 р.	332	218	329	89	23	991

До суми вартості виробничого устаткування входять основні засоби на суму 84 мільйони гривень, які зараз не використовуються і, відповідно, амортизація за ними не нараховується.

11 Інші активи

	1999 р.	1998 р.
Вкладення в статутні фонди інших організацій	213	37
Банківські метали	173	70
Інші дорогоцінні метали	62	55
Дебіторська заборгованість та передплата	130	70
Мінус: резерв під дебіторську заборгованість	(3)	(6)
Усього інших активів	575	226

Сума вкладень в статутні фонди інших організацій в основному відноситься до інвестиції у Чорноморський Банк Торгівлі та Розвитку у розмірі 41 мільйон СПЗ, або 206 мільйонів гривень (1998 р.: 35 мільйонів гривень). Частка НБУ в статутному капіталі цього банку становить 13.5%. Станом на 31 грудня 1999 р. НБУ здійснив внески у розмірі 30% від загальної суми своєї частки згідно установчого договору (див. також Примітку 24). 20 мільйонів СПЗ із загальної суми інвестиції (145 мільйонів гривень за курсом на кінець року) покриваються векселем, який відображено окремою статтею у розділі зобов'язань балансу НБУ.

Результат зміни суми резерву під іншу дебіторську заборгованість включено до суми інших операційних витрат у звіті про прибутки та збитки.

71

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ПРИМІТКИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ - 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

12 Гроші, випущені в обіг

Гроші, випущені в обіг, включають банкноти та монети, випущені НБУ після впровадження нової валюти, гривні, у вересні 1996 р. У 1998 р. НБУ списав на доходи банкноти та монети в карбованцях, які не були обмінені на гривню, загальною сумою 65 мільйонів гривень. Проте, НБУ продовжує обмінювати карбованці на гривні. НБУ вважає, що ймовірність подальшого обміну є незначною. Протягом 1999 р. загальна сума обміну становила 1 мільйон гривень (1998 р.: 2 мільйони гривень). Потенційні зобов'язання стосовно обміну карбованців станом на 31 грудня 1999 р. становили 64 мільйони гривень (1998 р.: 65 мільйонів гривень).

13 Заборгованість перед МВФ

	1999 р.	1998 р.
Цінні папери, випущені в рахунок квоти	9 812	4 808
Використання кредиту Фонду		
- Програма стенд-бай	6 408	5 982
- Програма системної трансформації	5 093	2 404
- Програма розширеного фінансування	3 120	1 184
Усього заборгованості перед МВФ	24 433	14 378

Заборгованість перед МВФ покривається коштами на рахунках МВФ №1 та № 2 у сумі 13 мільйонів гривень, а також цінними паперами, випущеними на користь МВФ Міністерством фінансів та НБУ від імені Уряду України.

Плата за користування кредитом Фонду нараховується за плаваючою процентною ставкою. Станом на 31 грудня 1999 р. процентна ставка становила 4.6% річних. Нараховані витрати за користування кредитом Фонду включено до нарахованих процентних витрат. Аналіз заборгованості перед МВФ за строками наведено у Примітці 23.

14 Кредити, отримані НБУ

	1999 р.	1998 р.
Кредитна лінія ЄБРР для малих і середніх підприємств	562	364
Грант від KfW	35	25
Інші кредити, отримані від нерезидентів	33	32
Усього кредитів, отриманих НБУ	630	421

Сума 562 мільйони гривень (1998 р.: 364 мільйони гривень) являє собою довгострокові кредити у доларах США, отримані у рамках кредитної лінії ЄБРР. Процентні витрати за цими кредитами нараховуються за ставкою LIBOR.

Грант від Кредитної установи для відбудови, Франкфурт-на-Майні (KfW) було отримано для створення Німецько-Українського фонду підтримки малих та середніх підприємств. Процентна ставка за цим залишком становила 6.5%. Цей грант є безвідкличним, якщо до 31 грудня 2000 р. будуть виконані умови Угоди про грант. Керівництво НБУ вважає доцільним відображати цей залишок як отриманий кредит до того часу, поки не будуть виконані всі зобов'язання за Угодою про Грант.

Інші кредити, отримані від нерезидентів, включають суму кредиту на обладнання, отриманого від Світового банку в рамках Інституційної позики Уряду України, у доларах США, на загальну суму 14 мільйонів гривень. Керівництво НБУ вважає, що цю суму необхідно відображати як зобов'язання до того часу, поки не буде повної впевненості у тому, що НБУ не буде зобов'язаний сплатити відповідну суму.

Географічний аналіз та аналіз за валютами кредитів, отриманих НБУ, представлено у Примітці 22. Аналіз за строками наведено у Примітці 23.

15 Рахунки українських комерційних банків

	1999 р.	1998 р.
Рахунки до запитання		
- у гривнях	2 055	1 142
- в іноземній валюті	3	15
Строкові депозити в іноземній валюті	208	-
Депозити до запитання банків у процесі реєстрації	14	18
Усього рахунків українських комерційних банків	2 280	1 175

Рахунки до запитання в гривнях включають суми обов'язкових резервів українських комерційних банків у НБУ на кореспондентських рахунках в НБУ, проценти за якими не нараховуються.

На 31 грудня 1999 року середньозважена процентна ставка за строковими депозитами у іноземній валюті становила 5% річних. Аналіз рахунків українських комерційних банків за валютами наведено у Примітці 22. Аналіз за строками представлений у Примітці 23.

16 Бюджетні рахунки та рахунки інших клієнтів

	1999 р.	1998 р.
Рахунки установ, що фінансуються з Державного та місцевих бюджетів	300	118
Рахунки Державного бюджету	282	336
Інші	48	91
Всього бюджетних рахунків та рахунків інших клієнтів	630	545

Із бюджетних рахунків та рахунків інших клієнтів проценти нараховуються тільки за валютними рахунками Державного Казначейства України. Географічний аналіз та аналіз за валютами бюджетних рахунків та рахунків інших клієнтів наведено у Примітці 22. Аналіз за строками представлений у Примітці 23.

17 Грошові кошти та їх еквіваленти

Для цілей представлення звіту про рух грошових коштів до складу грошових коштів та їх еквівалентів включено такі залишки:

	Прим.	1999 р.	1998 р.
Авуари в СПЗ	4	342	625
Готівкова іноземна валюта	5	41	31
Депозити до запитання	5	3 321	1 398
Рахунки МВФ	13	(13)	-
Депозити до запитання українських комерційних банків	15	(2 072)	(1 175)
Бюджетні рахунки та рахунки клієнтів	16	(630)	(545)
Інші депозити до запитання в НБУ		(5)	(4)
Усього грошових коштів та їх еквівалентів		984	330

73

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ПРИМІТКИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ - 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

18 Чистий процентний та дисконтний дохід

	1999 р.	1998 р.
Процентні та дисконтні доходи		
Державні цінні папери	1 167	377
Кошти та депозити в іноземній валюті	198	159
Кредити, надані комерційним банкам та іншим позичальникам	66	152
Авуари в СПЗ	14	10
Кредити, надані Уряду	3	-
Інший процентний дохід	-	6
Всього процентних і дисконтних доходів	1 448	704
Процентні витрати		
Кредити від МВФ	461	236
Кредити від інших іноземних фінансових організацій	33	18
Депозити банків та рахунки клієнтів	27	10
Всього процентних витрат	521	264
Чистий процентний та дисконтний дохід	927	440

19 Резерви на збитки за операційними активами

	Прим.	1999 р.	1998 р.
Кошти та депозити в іноземній валюті	5	2	(7)
Дохід за амортизованим дисконтом по ОВДП	6	215	-
Кредити комерційним банкам та іншим позичальникам	8	432	66
Нараховані процентні доходи	9	65	(18)
Списання безнадійної заборгованості		-	26
Усього резервів на збитки за операційними активами		714	67

20 Інші операційні доходи

	1999 р.	1998 р.
Доходи від продажу ювілейних монет та іншої продукції	76	5
Доходи від діяльності інкасаторської служби	56	56
Інші доходи	55	12
Усього інших операційних доходів	187	73

Доходи від продажу іншої продукції включають продаж державним організаціям та іноземним контрагентам акцизних марок, банкнотного паперу, бюлетенів для голосування.

74

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ПРИМІТКИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ - 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

21 Загальні, адміністративні та інші операційні витрати

	1999 р.	1998 р.
Витрати на виготовлення банкнот, монет та іншої банківської продукції	41	25
Матеріали та послуги	28	31
Амортизація	25	25
Адміністративні та інші операційні витрати	57	34
Всього загальних, адміністративних та інших операційних витрат	151	115

Сума амортизації за 1999 рік не включає амортизацію у сумі 22 мільйонів гривень (1998 р.: 27 мільйонів гривень), що відноситься до основних засобів, які використовуються для виготовлення банкнот, монет та іншої банківської продукції, наприклад ювілейних монет та акцизних марок. Ця частина амортизації у Примітці 10 включається до витрат на виготовлення банкнот, монет та іншої банківської продукції.

22 Географічний аналіз та валютний ризик

Географічний аналіз. Географічний аналіз активів та зобов'язань НБУ станом за 31 грудня 1999 р. представлено нижче:

	Вітчизняні	Іноземні	Всього
Активи			
Монетарне золото	246	-	246
Вимоги до МВФ	-	10 154	10 154
Кошти та депозити в іноземній валюті	42	5 782	5 824
Державні цінні папери	9 631	-	9 631
Кредити, надані Уряду	9 743	-	9 743
Кредити, надані комерційним банкам та іншим позичальникам	1 026	-	1 026
Нараховані процентні доходи	89	24	113
Основні засоби	991	-	991
Інші активи	334	241	575
Усього активів	22 102	16 201	38 303
Зобов'язання			
Гроші, випущені в обіг	9 923	-	9 923
Заборгованість перед МВФ	-	24 433	24 433
Кредити, отримані НБУ	-	630	630
Рахунки українських комерційних банків	2 280	-	2 280
Бюджетні рахунки та рахунки інших клієнтів	625	5	630
Векселі, випущені НБУ	-	145	145
Нараховані процентні витрати та інші пасиви	34	128	162
Усього зобов'язань	12 862	25 341	38 203
Чиста балансова позиція	9 240	(9 140)	100

75

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ПРИМІТКИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ - 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

22 Географічний аналіз та валютний ризик (продовження)

Валютний ризик. Валютний ризик - це ризик понести збитки в результаті зміни курсів обміну іноземних валют. Станом на 31 грудня 1999 року НБУ мав такі позиції в іноземних валютах:

	Грн.	Дол.США	СПЗ	Золото	Інші	Усього
Активи						
Монетарне золото	-	-	-	246	-	246
Вимоги до МВФ	-	-	10 154	-	-	10 154
Кошти та депозити в іноземній валюті	-	4 525	-	768	531	5 824
Державні цінні папери	9 568	63	-	-	-	9 631
Кредити, надані Уряду	3 568	6 175	-	-	-	9 743
Кредити, надані комерційним банкам та іншим позичальникам	140	869	-	-	17	1 026
Нараховані процентні доходи	97	14	-	2	-	113
Основні засоби	991	-	-	-	-	991
Інші активи	380	1	-	-	194	575
Усього активів	14 744	11 647	10 154	1 016	742	38 303
Зобов'язання						
Гроші, випущені в обіг	9 923	-	-	-	-	9 923
Заборгованість перед МВФ	-	-	24 433	-	-	24 433
Кредити, отримані НБУ	-	576	-	-	54	630
Рахунки українських комерційних банків	2 057	192	-	-	31	2 280
Бюджетні рахунки та рахунки інших клієнтів	432	197	-	-	1	630
Векселі, випущені НБУ	-	-	145	-	-	145
Нараховані процентні витрати та інші пасиви	30	16	112	-	4	162
Усього зобов'язань	12 442	981	24 690	-	90	38 203
Чиста балансова позиція	2 302	10 666	(14 536)	1 016	652	100
Позабалансова позиція						
Гарантії	-	8	-	-	1 269	1 277
Опціонні контракти	-	-	-	76	-	76
Зобов'язання з кредитування	44	16	-	-	2	62
Акредитиви	-	2	-	-	16	18

Активи та зобов'язання в інших валютах в основному складаються з статей у ЄВРО та німецьких марках.

76

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ПРИМІТКИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ - 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

23 Ризик ліквідності

Ризик ліквідності. Ризик ліквідності визначається як ризик, що виникає, коли строки погашення активів та зобов'язань не співпадають. Подана нижче таблиця показує активи та зобов'язання за строками погашення від дати балансу у відповідності до контрактів. Деякі з активів є довготерміновими за своєю природою. Приклади таких активів включають кредити, які часто пролонгуються, відповідно, короткотермінові кредити можуть існувати довше. Позиція Банку щодо ліквідності станом на 31 грудня 1999 року подана нижче.

	До запитання та до 1 місяця	1-3 місяці	3-12 місяців	Понад 1 рік	Строк погашення невизначений / прострочені	Всього
Активи						
Монетарне золото	246	-	-	-	-	246
Вимоги до МВФ	342	-	-	-	9 812	10 154
Кошти та депозити в іноземній валюті	4 964	244	413	-	203	5 824
Державні цінні папери	211	491	2 421	5 985	523	9 631
Кредити, надані Уряду	-	-	-	-	9 743	9 743
Кредити, надані комерційним банкам та іншим позичальникам	6	60	100	811	49	1 026
Нараховані процентні доходи	16	82	6	5	4	113
Основні засоби	-	-	-	-	991	991
Інші активи	-	-	-	-	575	575
Усього активів	5 785	877	2 940	6 801	21 900	38 303
Зобов'язання						
Гроші, випущені в обіг	-	-	-	-	9,923	9,923
Заборгованість перед МВФ	336	624	3,063	10,598	9,812	24,433
Кредити, отримані НБУ	-	41	76	499	14	630
Рахунки українських комерційних банків	2 072	166	42	-	-	2,280
Бюджетні рахунки та рахунки інших клієнтів	630	-	-	-	-	630
Векселі, випущені НБУ	145	-	-	-	-	145
Нараховані процентні витрати та інші пасиви	24	128	10	-	-	162
Усього зобов'язань	3 207	959	3 191	11 097	19 749	38 203
Чиста балансова позиція	2 578	(82)	(251)	(4 296)	2 151	100
Кумулятивна чиста позиція	2 578	2 496	2 245	(2 051)	100	-

24 Умовні та інші позабалансові зобов'язання і похідні фінансові інструменти

Похідні інструменти. НБУ проводить операції з похідними фінансовими інструментами, включаючи форвардні та опціонні контракти на купівлю та продаж іноземної валюти.

Операції з похідними фінансовими інструментами у іноземній валюті проводяться на позабіржовому ринку на підставі контрактних умов. Номінальні суми похідних фінансових інструментів не відображаються у балансі.

77

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ПРИМІТКИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ - 31 ГРУДНЯ 1999 Р.
(в мільйонах гривень)

24 Умовні та інші позабалансові зобов'язання і похідні фінансові інструменти (продовження)

Протягом 1997 року НБУ були розміщені депозити у золоті в іноземному банку. Умови депозитних угод передбачають право іноземного контрагента повернути на дату погашення визначену кількість золота або фіксовану суму у доларах США. За станом на 31 грудня 1999 р. гривневий еквівалент номінальних сум діючих опціонних контрактів у золоті становив 76 мільйонів гривень (1998 р.: 49 мільйонів гривень). Незабаром після закінчення року цю операцію було достроково припинено і золото було повернуто НБУ.

Зобов'язання, пов'язані з кредитуванням. До зобов'язань, пов'язаних з кредитуванням, відносяться зобов'язання з надання кредитів, акредитиви та гарантії.

Зобов'язання, пов'язані з кредитуванням, складаються з наступних статей:

	1999 р.	1998 р.
Гарантії надані	1 277	1 214
Зобов'язання з надання кредитів	62	20
Акредитиви	18	-
Всього зобов'язань, пов'язаних з кредитуванням	1 357	1 234

Основну частину гарантій було надано НБУ у 1992 році у відповідності з постановою Верховної Ради, що надавала НБУ повноваження на видачу гарантій від імені Уряду України. Повноваження НБУ на видачу гарантій було припинено у березні 1993 року. З гарантій, виданих у 1992 році, залишилися чинними гарантії із строками погашення у 2000-2003 рр. Резерви для відображення того, що до НБУ можуть бути пред'явлені вимоги у випадку невиконання позичальниками своїх зобов'язань, не створювалися.

Зобов'язання з надання кредитів включають невикористані залишки кредитних ліній загальною сумою 18 мільйонів гривень (1998 р.: 20 мільйонів гривень) у рамках кредитних ліній та грантів для підтримки малих і середніх підприємств, наданих НБУ міжнародними фінансовими організаціями, що розподіляються НБУ між українськими комерційними банками. Решта зобов'язань з надання кредитів відноситься до стабілізаційної кредитної угоди з українським комерційним банком.

Всі акредитиви відкриті від імені НБУ та покриваються коштами, заблокованими на рахунках в іноземних банках.

Інвестиційні зобов'язання. У ході придбання акцій Чорноморського Банку Торгівлі та Розвитку НБУ взяв на себе певні інвестиційні зобов'язання (Примітка 11). Станом на 31 грудня 1999 р. НБУ виконав інвестиційні зобов'язання по відношенню до свого внеску, проте 70% загальної суми взятих на себе інвестиційних зобов'язань, 94 мільйони СПЗ, залишаються несплаченою часткою статутного капіталу.

Активи, надані під заставу. Як зазначено у Примітці 5, за станом на 31 грудня 1999 р. активи НБУ загальною сумою 214 мільйонів гривень (1998 р.: 194 мільйони гривень) було надано під заставу для гарантування виконання зобов'язань за іноземними контрактами, підлягало опціонним умовам та було заблоковано під акредитиви до сплати.

Зобов'язання щодо обміну карбованців. Потенційні зобов'язання НБУ стосовно карбованців, які ще не обмінено на гривню, на 31 грудня 1999 р. становили 64 мільйони гривень (1998 р.: 65 мільйонів гривень).

Зобов'язання з капіталовкладень. Станом на 31 грудня 1999 р. НБУ мав зобов'язання з капіталовкладень, які стосувались придбання, будівництва та реконструкції основних засобів, на загальну суму 14 мільйонів гривень.

25 Справедлива вартість фінансових інструментів

Справедлива вартість являє собою суму грошей, за якою в даний час фінансовий інструмент можуть обміняти сторони, що добровільно здійснюють таку операцію, крім випадків вимушеного продажу або ліквідації. Справедлива вартість найкраще підтверджується існуючими ринковими цінами.

Для тлумачення ринкової інформації з метою визначення розрахункової справедливої вартості неодмінно потрібне суб'єктивне судження. Як описується більш детально у Примітці 3, Україна зараз переживає період економічних труднощів, що спричинило значний спад активності на фінансових ринках та вплинуло на здатність НБУ щодо визначення справедливої вартості. Нестабільність процентних ставок та обмінних курсів суттєво впливає на справедливую вартість фінансових інструментів. Поточні непевні економічні умови спричинили значне зростання процентних ставок та суттєве зменшення вартості гривні у порівнянні до вільноконвертованих валют. Деякі фінансові установи не бажають кредитувати або інвестувати кошти в українські підприємства, тим самим обмежується наявність інформації, яка могла б допомогти керівництву у оцінці справедливої вартості. У зв'язку з цими факторами керівництво вважає, що неможливо отримати об'єктивну базу для оцінки справедливої вартості кредитів, державних цінних паперів та строкових депозитів, яка була б достатньо надійною для надання значущої інформації користувачам.

Для оцінки справедливої вартості інших фінансових інструментів НБУ використовувались такі методи та припущення.

Фінансові активи

Для монетарних активів, за винятком кредитів та цінних паперів, справедлива вартість приблизно дорівнює балансовій вартості; залишки в іноземній валюті були перераховані за відповідними курсами обміну на кінець року.

Фінансові зобов'язання

Для монетарних зобов'язань, за винятком строкових депозитів, справедлива вартість приблизно дорівнює балансовій вартості; залишки в іноземній валюті були перераховані за відповідними курсами обміну на кінець року.

Припускається, що справедлива вартість депозитних зобов'язань без визначеного строку погашення дорівнює балансовій вартості (номінальній сумі).

26 Операції з пов'язаними сторонами

Залишки на рахунках із пов'язаними сторонами, за винятком тих, що відносяться до рахунків Уряду України, описаних у Примітці 3, не є суттєвими для цієї фінансової звітності. НБУ купує та продає іноземну валюту на міжбанківському ринку. Ці операції здійснюються через Банк "Кліринговий Дім", 30% якого належить НБУ. Вкладення у Банк "Кліринговий Дім", які включено до вкладень у статутні фонди інших організацій (Примітка 11), відображено за вартістю придбання, консолідація або відображення за принципом капітального обліку не проводиться, оскільки результат буде несуттєвим для цілей цієї фінансової звітності.

НБУ також надає кредити та залучає депозити від Укресімбанку та Ощадного Банку (Державний Ощадний Банк України), обидва з яких є пов'язаними сторонами у зв'язку з тим фактом, що обидва є державними банками.

27 Концентрація активів та зобов'язань

Після вилучення із суми активів квоти в МВФ у розмірі 9 812 мільйонів гривень (1998 р.: 4 808 мільйонів гривень) станом на 31 грудня 1999 р. приблизно 68% (1998 р.: 70%) загальної суми активів НБУ складалось із заборгованості з боку Уряду України та цінних паперів, випущених Урядом України. Приблизно 51% (1998 р.: 49%) загальної суми зобов'язань (після вилучення суми квоти) НБУ було представлено заборгованістю перед МВФ.

28 Події, які відбулися після звітної дати

Після 1 січня 2000 р. курс гривні до долара США зменшився до рівня близько 5.4 гривні за 1 долар США.

Реструктуризація кредитів, наданих Уряду. Як описано у Примітці 3, у 2000 р. Закон України "Про реструктуризацію боргових зобов'язань Кабінету Міністрів України перед Національним банком України" було затверджено Верховною Радою та Президентом України. У відповідності до цього Закону кредити, надані НБУ Уряду України, були реструктуризовані з новими датами погашення та процентними ставками. Керівництво НБУ вважає неможливим підрахувати справедливую вартість кредитів, наданих Уряду, шляхом дисконтування майбутніх потоків грошових коштів.

Реструктуризація облігацій "Газпрому". Як описано у Примітці 6, У відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2000 р. облігації "Газпрому", деноміновані у доларах США з купонним доходом 8.5%, були замінені на облігації, деноміновані у ЄВРО з купонним доходом 10% річних. Відповідно до умов реструктуризації цінні папери було замінено за коефіцієнтом, визначеним у Постанові Кабінету Міністрів. Нові цінні папери підлягають погашенню у 2007 році; купонний процент за цими облігаціями сплачується щоквартально починаючи з 15 червня 2000 р.

Реструктуризація інших державних цінних паперів. НБУ в даний час проводить переговори із Міністерством фінансів стосовно реструктуризації інших цінних паперів у портфелі НБУ. Умови реструктуризації поки остаточно не погоджені, проте очікується, що реструктуризація суттєво вплине на структуру портфеля цінних паперів за строками погашення.

Ця фінансова звітність не відображає впливу зазначених вище подій на балансову вартість відповідних активів або їх структуру за строками погашення.

29 Вивірка суми Чистих Міжнародних Резервів із сумою чистих іноземних активів, відображених у фінансовій звітності

В рамках програми МВФ НБУ готує звітність щодо розрахунку Чистих Міжнародних Резервів ("ЧМР"). Нижче показано вивірку суми міжнародних резервних активів та зобов'язань, відображених у балансі НБУ за 31 грудня 1999 року, із сумою ЧМР.

	Прим.	31 грудня 1999 р. Млн. гривень	31 грудня 1999 р. Млн. доларів США
Міжнародні резервні активи			
Монетарне золото		246	47
Авуари в СПЗ	4	342	66
Кошти та депозити в іноземній валюті	5	5 824	1 117
Мінус суми, які виключаються з ЧМР:			
- депозити до запитання в українських банках	5	(1)	-
- рахунки спеціального призначення	5	(150)	(29)
- строкові депозити українських комерційних банків у іноземній валюті	15	(208)	(40)
- активи, надані під заставу	24	(214)	(42)
- строкові депозити у банківських металах, крім золота		(339)	(65)
Міжнародні зобов'язання			
Депозити нерезидентів до запитання в іноземній валюті		(2)	-
Використання кредиту Фонду	13	(14 621)	(2 803)
Чисті Міжнародні Резерви		(9 123)	(1 749)